

Handläggare
Gunilla Schedin
Telefon: 08-508 09 277

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till strategi för att motverka hemlöshet i Stockholms stad 2014 - 2019 - remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Johanna Engman
stadsdelsdirektör

Siw Lideståhl
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av ett förslag från socialnämnden till strategi för att motverka hemlöshet i Stockholms stad.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna strategin som innebär en höjning av ambitionsnivån i arbetet för att motverka hemlöshet. Målen är bra och tydligt formulerade. Någon närmare vägledning i hur målen ska uppnås finns däremot inte. Det är positivt att vikten av förebyggande arbete poängteras och att barnperspektivet lyfts fram. Förvaltningen anser dock att ambitionsnivån är alltför låg när det gäller mål och delmål för barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av ett förslag från socialnämnden till strategi för att motverka hemlöshet i Stockholms stad 2014-2019. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhands senast den 20 mars 2013. Förslaget bifogas.

Ärendet

Av de kartläggningar socialförvaltningen genomför vartannat år framgår att antalet hemlösa har minskat från 3081 personer år 2008 till 2866 år 2012. Av dem som ingick i kartläggningen år 2010 återfanns 679 personer i den kartläggning som gjordes 2012, vilket visar att det är en förhållandevis stor omsättning i gruppen hemlösa. Även antalet personer som bor på stadens akutboenden har efter hand minskat, från 2 449 år 2003 till 1 372 år 2012.

Stockholms stads definition av hemlöshet

Till de hemlösa räknas:

- den som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboende utan är hänvisad till tillfälliga boendalternativ eller är uteliggare,
- den som bor på institutioner eller härbärgen och som inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning,
- den som tillfälligt, max tre månader, bor hos olika kamrater eller bekanta.

Gruppen hemlösa omfattar både personer som är hänvisade till akuta boendelösningar och personer som är beviljade mer stadigvarande boendeformer. Som hemlös räknas däremot inte den som hyr i andra hand eller bor inneboende hos någon anhörig eller släkting mer än tre månader.

Ärenden som rör hemlösa handläggs idag både på stadsdelsförvaltningarna och på socialförvaltningens enhet för hemlösa. I två tredjedelar av ärendena sker handläggningen på stadsdelsförvaltningarna. Akuta beslut om boende på icke kontorstid fattas av social- eller hemlöshetsjouren.

Stockholms stad har sedan 1999 en ”Tak över huvudet garanti”, TÖG, vilket innebär den hemlöse alltid ska erbjudas tak över huvudet, vilket vanligtvis betyder boende på härbärke.

”Boendetrappan” är en av de arbetsmodeller som tillämpas i staden. Tanken är att den enskilde ska träna på att bo i lägenhet, vilket oftast görs i tränings- eller försökslägenhet, för att efter hand

kvalificera sig för att få eget kontrakt. Boendet är förenat med individuellt anpassade krav, t.ex. krav på drogfrihet och att ta emot boendestöd.

Sedan 2010 pågår ett projekt enligt modellen ”Bostad först”. Principen är att boendet separeras från stöd och behandling. Inga krav ställas på den boende förutom att följa hyreslagstiftningen och träffa en boendevägledare en gång per vecka.

Socialförvaltningens uppsökarenhet driver sedan mars 2012 projektet ”Botorg för unga vuxna” riktat personer mellan 18 och 25 år, som är hemlösa eller riskerar hemlöshet. De unga söks aktivt upp på stadens härbärgen. Syftet med projektet är att kartlägga hinder och möjliga utvägar för den enskilde till ett mer varaktigt boende.

I Stockholms stad finns ett antal öppna dagverksamheter som drivs av staden, eller av frivilligorganisationer med stöd från staden, dit hemlösa kan vända sig för att få stöd, tvätta kläder, äta etc. Samverkan med ideella organisationer är viktig och staden har fortlöpande dialog med flera av dem.

Även samverkan med andra huvudmän och verksamheter är viktig i arbete med att motverka hemlöshet, exempelvis beroendevården psykiatrin, kronofogdemyndigheten och kriminalvården,

Stadens övergripande mål för arbetet med hemlöshet

- Det vråkningsförebyggande arbete ska intensifieras.
- Antalet hemlösa ska minska.
- Antalet personer med stadigvarande boendeslösningar ska öka.
- Barnperspektivet ska alltid beaktas.

Målgrupper

- Akut hemlösa
- Långvarigt hemlösa
- Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden
- Hemlösa med komplex problematik i form av missbruk- och fysisk och eller psykisk ohälsa
- Unga vuxna hemlösa eller i riskzon att bli hemlösa
- Äldre hemlösa

Enskilda personer kan tillhöra flera målgrupper samtidigt, t.ex. kan en person med komplex problematik i form av missbruk- och eller fysisk/psykisk ohälsa vara akut hemlös.

Mål för de olika målgrupperna

Akut hemlösa

- Antalet akut hemlösa ska minska.
- Ingen ska vara hänvisad till ett akut boendialternativ längre än en månad.
- Antalet personer som varit akut hemlösa som har fått en mer stadigvarande boendesituation ska öka.

Långvarigt hemlösa

- Antalet personer i långvarig hemlöshet ska minska.
- Antalet personer i långvarig hemlöshet som har stadigvarande boendelösningar ska öka.
- Verka för att antalet hemlösa personer i sysselsättning ökar.

Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden

- Antalet familjer eller vårdnadshavare med barn som har ett osäkert boendeförhållande ska minska.
- Antalet familjer eller vårdnadshavare med barn som har en mer stadigvarande boendesituation ska öka.
- Alla familjer eller vårdnadshavare med barn som har haft en osäker boendesituation mer än en månad ska erbjudas ett längre beslut om ett boende.

Hemlösa med komplex problematik i form av missbruk- och fysisk och/eller psykisk ohälsa

- Antalet hemlösa personer med komplex problematik i form av missbruk- och fysisk och/eller psykisk ohälsa ska minska.
- Antalet hemlösa personer med komplex problematik i form av missbruk- och fysisk och/eller psykisk ohälsa med stadigvarande boendelösningar ska öka.
- Hemlösa med komplex problematik ska, förutom kontakt med handläggare på en stadsdelsförvaltning/enheten för hemlösa, ha kontakt med uppsökare/case-manager.

Unga vuxna hemlösa eller i riskzon att bli hemlösa

- Antalet unga vuxna hemlösa eller i riskzon att bli hemlösa ska minska.
- Antalet unga vuxna hemlösa eller i riskzon att bli hemlösa med en mer stadigvarande boendesituation ska öka.
- Ingen person som är ung vuxen och hemlös eller i riskzon att bli hemlös ska vara hänvisad till akuta boendelösningar mer än en månad.

Äldre hemlösa

- Personer 65 + som är hemlösa ska minska.

- Inga personer som är 65 + som blir avhysta ska hänvisas till härbärgen eller andra akuta boendeslösningar som camping/vandrarhem.
- Antalet personer hemlösa 65 + som har stadigvarande boendelösningar ska öka.

Kunskapsutveckling

Personal som arbetar med hemlöshet och hemlösa personer ska sträva efter att så långt det är möjligt använda evidensbaserade metoder och arbetssätt. Kunskaperna inom området ska öka genom utbildning, inhämtande och användning av metoder som visat goda resultat för att motverka hemlöshet

Uppföljning

Mål och delmål i strategin ska följas upp genom indikatorer i ILS-systemet. Strategin kommer att följas upp och utvärderas i sin helhet 2017 för att se att arbetet fortlöper enligt plan eller om nya eller andra åtgärder behöver vidtas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av socialtjänstavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Som framgår av ärendet är hemlöshet en komplex fråga. De hemlösa är ingen homogen grupp utan förekommer inom socialtjänstens samtliga verksamhetsområden. Det behövs därför ett brett spektra av insatser och ett individuellt och behovsanpassat stöd för att kunna uppnå målen.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna strategin som innebär en höjning av ambitionsnivån i arbetet för att motverka hemlöshet. Målen är bra och tydligt formulerade. Någon närmare vägledning i hur målen ska uppnås finns däremot inte.

Det är bra att vikten av förebyggande arbete poängteras, inte minst det vräkningsförebyggande arbetet. De flesta vräkningar sker p.g.a. bristande hyresinbetalningar. Budget- och skuldrådgivningen har därför en viktig roll i det förebyggande arbetet.

Som framgår av ärendet visar den kartläggning Socialstyrelsen genomfört 2011 att ytterst få av de hemlösa försörjer sig genom lönearbete och att ekonomiskt bistånd är den mest vanliga inkomstkällan. Insatser som leder till självförsörjning är därför en viktig del i det långsiktiga hemlöshetsarbetet.

Det är positivt att barnperspektivet lyfts fram. Att minska antalet vräkningar där barn finns med i bilden har länge varit en prioriterad fråga för staden. I den föreslagna strategin saknas dock både övergripande mål och delmål om att minska antalet vräkningar av barnfamiljer. Som delmål anges bl.a. att en barnkonsekvensanalys ska göras i samband med att ”en familj eller vårdnadshavare med barn ska avhysas” och att en återbesökstid ska ”erbjudas inom fem dagar efter verkställighet för en uppföljning av hur deras situation ser ut”. Som förvaltningen ser det är detta en alltför låg ambitionsnivå. Målet borde vara att inga barn ska behöva uppleva att familjen vräks.

De långvarigt hemlösa är en av målgrupperna. Som framgår av ärendet är medelåldern bland dessa relativt hög och tenderar att öka. Ett av delmålen är att de långvarigt hemlösa ska erbjudas tränings- och försökslägenheter, vilket är positivt.

Vissa långvarigt hemlösa bor i hem för vård eller boende (HVB). Förvaltningen delar uppfattningen att en inventering bör göras av vilket mål dessa personer själva har med sitt boende, om målet är att bo kvar eller att få en egen lägenhet.

Ett av delmålen när det gäller de akut hemlösa är att ”alla som varit akut hemlösa mer än en månad erbjuds minst sex månaders beslut om boende”. Det sägs däremot inget om vilka villkor som ska ställas på den enskilde för att beviljas ett boende under många månader framöver. Av ärendet framgår inte heller vilka krav som ska ställas för att den som skrivs ut från anstalt eller institution ska erbjudas bostad. Det skulle vara önskvärt med närmare vägledning i dessa avseenden.

Ett av delmålen när det gäller akuta boendeplaceringar, som är längre än sju dagar, är att det ska finnas ett uppdrag som ”innehåller personens delmål och mål med sitt boende”. Förvaltningen anser att alla akuta placeringar bör vara förenade med uppdrag.

På Norrmalm är det vräkningsförebyggande arbetet en prioriterad fråga och syftet är att det så långt det är möjligt hitta stadigvarande boendelösningar. Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm har gemensamma rutiner för att förebygga vräkningar. Det finns även en lokal handlingsplan, som reviderats under 2013 för att tydliggöra hur:

- tidiga insatserna ska utformas,
- hur arbetet ska organiseras,

- hur barnperspektivet ska beaktas,
- hur eventuella insatser efter att en vräkning verkställts ska utformas.

Under 2013 beviljade Norrmalms stadsdelsnämnd ett fyrtiotal hemlösa bistånd i form av plats på härbärke eller vandrarhem.

Bilaga

Förslag till strategi för att motverka hemlöshet i Stockholms stad.